

Etusivu>Sinun oikeutesi>Perusoikeudet>Mistä saan apua?>Toimivaltaiset tuomioistuimet ja elimet>Perusoikeudet

Perusoikeudet

Unkari

I. Kansalliset tuomioistuimet

I.1. Tuomioistuimet

I.2. Perustuslakituomioistuin

II. Kansalliset ihmisoikeuselimet

II.1. Perusoikeusvaltuutettu

II.2. Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

II.2.1. Unkarin kansallinen tietosuoja- ja tiedonvapausviranomainen

II.2.2. Yhdenvertaisuusviranomainen

II.2.3. Poliisia koskevia kanteluja käsittelevä riippumaton lautakunta

III. Muut

III.1. Unkarin syyttäjälaitos

III.2. Uhrien tukipalvelut

III.3. Oikeusapu

I. Kansalliset tuomioistuimet**I. 1. Tuomioistuimet****1. Tehtävät**

Unkarin perustuslain mukaan tuomioistuinten tehtävänä on oikeudenkäyttö. Tämä tarkoittaa rikosasioiden ja yksityisoikeudellisten riita-asioiden ratkaisemista, hallintopäätösten ja paikallishallinnon asetusten laillisuuden valvontaa ja sen selvittämistä, onko paikallisviranomaisen laiminlyönyt lakisääteisiä velvollisuuksiaan. Tuomioistuimen ratkaistavaksi voidaan lailla antaa myös muita asioita.

Tuomareiden riippumattomuuden varmistavista periaatteista säädetään perustuslaissa: tuomareiden toimintaa ohjaa ainoastaan laki, heitä ei voida ohjeistaa ratkaisujen tekemisessä, ja heidät voidaan panna viralta ainoastaan laissa säädettyjen perusteiden nojalla ja laissa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

Tuomarit eivät voi olla poliittisen puoleen jäseniä eivätkä osallistua poliittiseen toimintaan.

2. Organisaatio

Unkarissa oikeudenkäytöstä vastaavat korkein oikeus (*Kúria*), alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet (*ítéltáblák*), yleiset tuomioistuimet (*törvényszékek*), piirioikeudet (*járásbíróságok*) sekä hallinto- ja työtuomioistuimet (*közigazgatási és munkaügyi bíróságok*).

Eri oikeusasteiden välillä ei ole hierarkista määräysvaltaa. Ylemmillä tuomioistuimilla ei ole valtuuksia ohjata hierarkiassa alempana olevia tuomioistuinta. Tuomarit tekevät ratkaisunsa lain ja moraalikäsitystensä perusteella.

Piirioikeudet

Useimpien asioiden käsittelyssä on ensimmäisenä oikeusasteena piirioikeus. Unkarissa on tällä hetkellä 111 piirioikeutta. Budapestin piirioikeuksia kutsutaan unkariksi nimellä "*kerületi bíróság*". Budapestin 23 alueella toimii kuusi yhdistettyä piirioikeutta (*egyésített kerületi bíróság*). Piirioikeudet ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta, ja niissä toimii puheenjohtajana piirioikeuden presidentti.

Hallinto- ja työtuomioistuimet

Unkarissa on 20 hallinto- ja työtuomioistuinta, jotka käsittelevät nimensä mukaisesti ainoastaan hallinto- ja työoikeudellisia asioita ensimmäisenä oikeusasteena. Niiden ensisijainen tehtävä on käsitellä hallinnollisten päätösten muutoksenhakua sekä työsuhteita ja niiden kaltaisia suhteita koskevia asioita.

Yleiset tuomioistuimet

Yleiset tuomioistuimet voivat toimia ensimmäisenä tai toisena oikeusasteena. Asia voidaan saattaa yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi kahdella tavalla. Asianosainen voi hakea muutosta ensimmäisen oikeusasteen (eli piirioikeuden tai hallinto- ja työtuomioistuimen) antamaan tuomioon. Yleinen tuomioistuin on kuitenkin joidenkin asioiden käsittelyssä ensimmäinen oikeusaste. Nämä asiat määrittää prosessioikeudellisessa lainsäädännössä (siviiliprosessilaki ja rikosprosessilaki) esimerkiksi sen perusteella, kuinka isosta rahasummasta asiassa on kyse ja onko kyseessä erityinen tapaus tai erityisen vakava rikos. Yleisissä tuomioistuimissa on tuomioistuimen presidentin alaisuudessa toimivia lautakuntia, ryhmiä sekä rikosoikeuden, siviilioikeuden, kauppaoikeuden, hallinto-oikeuden ja työoikeuden jaostoja.

Alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet

Unkarissa on viisi alueellista muutoksenhakutuomioistuinta. Ne toimivat yleisten tuomioistuinten ja korkeimman oikeuden välisenä oikeusasteena, ja ne perustettiin keventämään aiemmin korkeimpana oikeutena toimineen *Legfelsőbb Bíróság* tuomioistuimen työtaakkaa. Alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet käsittelevät yleisten tuomioistuinten ratkaisuja koskevia valituksia. Alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet ovat kolmannen oikeusasteen tuomioistuinta rikosasioissa, jotka yleinen tuomioistuin on käsitellyt toisena oikeusasteena. Alueellisissa muutoksenhakutuomioistuimissa on tuomioistuimen presidentin alaisuudessa toimivat lautakunnat sekä rikos- ja siviilioikeuden jaostot.

Korkein oikeus

Korkein oikeus on tuomioistuinjärjestelmän ylin elin, ja sen toimintaa johtaa korkeimman oikeuden presidentti. Korkeimman oikeuden tärkein tehtävä on varmistaa, että oikeuskäytäntö on yhdenmukaista ja johdonmukaista. Korkein oikeus toteuttaa tehtävänsä antamalla oikeuskäytäntöä yhdenmukaistavia ratkaisuja. Niissä annetaan periaatteellisia ohjeita, ja ne sitovat tuomioistuinta.

Korkein oikeus

ratkaisee valitukset, jotka koskevat yleisten tuomioistuinten tai alueellisten muutoksenhakutuomioistuinten antamia ratkaisuja (laissa määritellyissä asioissa) käsittelee hakemukset, joissa sitä pyydetään arvioimaan uudelleen lopullista tuomiota tekee oikeuskäytäntöä yhdenmukaistavia ratkaisuja, jotka sitovat tuomioistuinta

tarkastelee lopullisista tuomioista muodostuvaa oikeuskäytäntöä tutkien tuomioistuinten tuomiokäytäntöjä

antaa periaatepäätöksiä

tekee päätöksiä siitä, ovatko paikallishallinnon asetukset ristiriidassa muun lainsäädännön kanssa, ja tarvittaessa kumoaa ne

tekee päätöksiä, joissa todetaan, että paikallishallinto ei ole noudattanut lakisääteisiä velvoitteitaan.

Korkeimmassa oikeudessa on tuomio- ja yhdenmukaistamislautakunnat, paikallishallintoa ja periaatepäätöksiä käsittelevät lautakunnat, rikos-, siviili-, hallinto- ja työoikeuden jaostot sekä oikeuskäytäntöä tarkastelevat ryhmät.

Valtakunnallinen tuomioistuinneuvosto (*Országos Bírósági Hivatal*) ja kansallinen tuomarineuvosto (*Országos Bírói Tanács*)

Valtakunnallisen tuomioistuinneuvoston puheenjohtaja vastaa tuomioistuinten keskushallinnosta, käyttää talousarviolain tuomioistuinta koskevaan lukuun perustuvia hallintovaltuuksia ja valvoo alueellisten muutoksenhakutuomioistuinten ja yleisten tuomioistuinten presidenttien hallintotehtäviä. Kansallinen tuomarineuvosto on riippumaton elin, joka koostuu yksinomaan tuomareista. Jäsenet ovat toisten tuomarien vaaleilla valittavia. Tuomarineuvosto valvoo tuomioistuinten keskushallintoa. Valvontatehtäviensä ohella se osallistuu myös tuomioistuinten hallintoon.

3. Yhteystiedot

Országos Bírósági Hivatal

Osoite: 1055 Budapest, Szalay u. 16.

Postiosoite: 1363 Budapest Pf.: 24.

Puhelin: +36 (1) 354 41 00

Faksi: +36 (1) 312-4453

obh@obh.birosag.hu

Sähköposti:

[Tuomioistuinten verkkosivusto](#)

I.2. Perustuslakituomioistuin

1. Tehtävät

Perustuslakituomioistuin (*Alkotmánybíróság*) on tärkein perustuslain suojeluun erikoistunut elin. Sen tehtävänä on suojella demokraattista oikeusvaltiota, perustuslaillista järjestystä ja perustuslain takaamia oikeuksia, turvata oikeusjärjestelmän sisäinen yhdenmukaisuus ja varmistaa vallanjaon periaatteen toteutuminen.

Unkarin parlamentti perusti perustuslakituomioistuimen vuonna 1989. Perustuslakituomioistuimen tehtäviä koskevista perussäännöistä ja tuomioistuimen tarkoituksesta säädetään perustuslaissa ja sen organisaatiosta ja menettelysäännöistä perustuslakituomioistuimesta annetussa laissa.

Perustuslakituomioistuimen menettelyjen yksityiskohdat määrittellään sen työjärjestyksessä.

2. Organisaatio

Perustuslakituomioistuimessa on viisitoista jäsentä. Jäsenet valitaan kahdentoista vuoden toimikausiksi, ja valinnan tekee Unkarin parlamentti kahden kolmasosan enemmistöllä. Perustuslakituomioistuimen jäsenten on oltava arvostettuja ja akateemisesti ansioituneita lakimiehiä, tai heillä on oltava vähintään 20 vuoden kokemus oikeusalan töistä. Parlamentti valitsee perustuslakituomioistuimelle presidentin sen tuomareiden joukosta. Valittu henkilö toimii presidenttinä perustuslakituomioistuimen toimikautensa ajan.

Perustuslakituomioistuin voi toimia eri kokoonpanoissa: asioita käsittelee täysistunto, viiden tuomarin lautakunta tai yksi tuomari. Lakien perustuslaillisuutta tai muita merkittäviä asioita koskevat ratkaisut tehdään täysistunnossa.

Perustuslakituomioistuimen kanslia hoitaa tuomioistuimen organisaation, toimintaan, hallintoon ja päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Kansliaa johtaa pääsihteeri, jonka valitsee täysistunto tuomioistuimen presidentin ehdotuksesta.

3. Toimivaltuudet

Perustuslaillisuuden ennakoarviointi

Lakiesityksen tekijä, hallitus tai parlamentin puhemies voi ennen lopullista äänestystä pyytää parlamenttia antamaan hyväksytyin lain arvioitavaksi perustuslakituomioistuimelle, joka tutkii, onko se perustuslain mukainen.

Unkarin presidentin on myös annettava parlamentin hyväksymä laki perustuslakituomioistuimen arvioitavaksi ennen lain allekirjoittamista, jos hän katsoo lain tai jonkin sen säännöksistä olevan perustuslain vastainen. Perustuslakituomioistuin arvioi lain tai säännöksen perustuslaillisuuden. Jos perustuslakituomioistuin katsoo, että laki on perustuslain vastainen, sitä ei voida vahvistaa.

Perustuslaillisuuden jälkiarviointi

Vuonna 2012 käyttöön otetun menettelyn voi käynnistää hallitus, neljäs parlamentin jäsenistä, perusoikeusvaltuutettu, korkeimman oikeuden presidentti tai valtakunnansyyttäjä.

Perustuslakituomioistuin voi kumota menettelyn kohteena olevan säännöksen, jonka se katsoo perustuslain vastaiseksi.

Tuomarin käynnistämä yksittäinen arviointimenettely

Jos tuomari katsoo asiaa käsitellessään, että sovellettava laki on perustuslain vastainen, hänen on keskeytettävä menettely ja pyydyttävä perustuslakituomioistuinta arvioimaan kyseistä lakia. Tuomarin käynnistämässä asiassa perustuslakituomioistuin voi katsoa, että laki tai säännös on perustuslain vastainen, ja julistaa, että sitä ei sovelleta kyseisessä tapauksessa tai lainkaan.

Perustuslaillinen valitus

Perustuslaillinen valitus on yksi tärkeimmistä perusoikeuksien turvaamisen välineistä. Sitä voidaan käyttää ensisijaisesti silloin, kun tuomioistuimen ratkaisu on loukannut valittajan perustuslaissa vahvistettuja perusoikeuksia. Näin voi käydä, jos oikeudenkäynnissä sovelletaan perustuslain vastaista lakia taikka jos pääasiallisesti koskeva ratkaisu tai muu oikeudenkäynnin päättävä ratkaisu on perustuslain vastainen. Perustuslaillisen valituksen voi poikkeuksellisesti tehdä myös silloin, jos valittajan perusoikeuksia on loukattu suoraan asiassa, jossa ei ole annettu tuomioistuimen ratkaisua. Perustuslakituomioistuin kumoaa lain tai tuomion, jonka se katsoo olevan perustuslain vastainen.

Kansainvälisiä sopimuksia koskevien ristiriitojen arviointi

Perustuslakituomioistuimesta annetun lain mukaan Unkarin lakeja voidaan tarkastella sen selvittämiseksi, ovatko ne kansainvälisten sopimusten mukaisia. Menettelyn voi käynnistää neljäs parlamentin jäsenistä, hallitus, perusoikeusvaltuutettu, korkeimman oikeuden presidentti, valtakunnansyyttäjä tai yksittäinen tuomari, joka soveltaa lakia johonkin tapaukseen.

Perustuslakituomioistuin voi kumota lain kokonaan tai osittain, jos se katsoo sen olevan ristiriidassa kansainvälisen sopimuksen kanssa, ja se pyytää lainsäätäjää toteuttamaan tarvittavat toimet ristiriidan ratkaisemiseksi tiettyyn määräaikaan mennessä.

Muut toimivaltuudet

Perustuslakituomioistuin tulkitsee perustuslain säännöksiä valtiosääntökysymysten yhteydessä parlamentin tai sen pysyvän valiokunnan, Unkarin presidentin tai hallituksen esityksestä, jos tulkinnan voi johtaa suoraan perustuslaista.

Kuka tahansa voi pyytää perustuslakituomioistuinta arvioimaan parlamentin päätöstä järjestää kansanäänestys tai olla järjestämättä pakollista kansanäänestystä.

Parlamentti voi hajottaa paikallishallinnon tai vähemmistön itsehallinnon edustuselimen, jos se toimii perustuslain vastaisesti. Tämä edellyttää, että perustuslakituomioistuin on antanut asiasta periaatteellisen lausunnon hallituksen aloitteesta.

Perustuslakituomioistuin vastaa myös Unkarin presidentin virasta poistamista koskevasta menettelystä, jonka se toteuttaa parlamentin esityksestä.

Perustuslakituomioistuin voi ratkaista tapauksia, joissa on kyse toimivaltuuksia koskevista ristiriidoista valtion eri elinten tai valtion- ja paikallishallinnon elinten välillä.

Perustuslakituomioistuin voi omasta aloitteestaan todeta jonkin toimenpiteen perustuslain vastaiseksi lainsäädännön puutteen vuoksi. Tällöin se määrää vastuussa olevan elimen korjaamaan puutteen.

4. Yhteystiedot

Osoite: 1015 Budapest, Donáti u. 35–45.

Postiosoite: 1535 Budapest, Pf. 773.

Puhelin: +36 (1) 488 31 00

[Perustuslakituomioistuimen verkkosivusto](#)

[Facebook-sivu](#)

II. Kansalliset ihmisoikeuselimet

II.1. Perusoikeusvaltuutettu (YK:n yleissopimuksen mukainen kansallinen ihmisoikeusinstituutio)

1. Perusoikeusvaltuutettu (*Alapvető Jogok Biztosa*)

Unkarin parlamentti on antanut perustuslain mukaisesti myös lain perusoikeusvaltuutetusta ja luonut siten uuden, yhtenäisen valtuutettujen järjestelmän.

Perusoikeusvaltuutettu on vastuussa ainoastaan parlamentille. Valtuutettu toteuttaa menettelyissään toimenpiteitä oma-aloitteisesti yksinomaan perustuslain ja muiden lakien perusteella. Parlamentti valitsee valtuutetun Unkarin presidentin esityksestä. Valinta edellyttää parlamentin jäsenten kahden kolmasosan enemmistöä, ja valtuutetun toimikausi kestää kuusi vuotta. Valtuutettu raportoi työstään parlamentille vuosittain.

Perusoikeusvaltuutettu voidaan valita kerran uudelle kaudelle. Perusoikeusvaltuutetusta annetun lain mukaisesti valtuutetun apuna työskentelee kaksi apulaisvaltuutettua: tulevien sukupolvien etujen turvaamisesta vastaava apulaisvaltuutettu ja Unkarissa asuvien etnisten vähemmistöjen oikeuksien suojelusta vastaava apulaisvaltuutettu. Parlamentti valitsee apulaisvaltuutetut perusoikeusvaltuutetun esityksestä.

2. Perusoikeusvaltuutetun menettely ja toimet

Perusoikeusvaltuutetun tärkein tehtävä on tutkia perusoikeusloukkauksia ja käynnistää niiden korjaamiseksi yleisiä tai erityisiä toimenpiteitä.

Valtuutettu valitsee asianmukaiset toimet lain hänelle suomien valtuuksien rajoissa. Valtuutettu voi toteuttaa seuraavia toimia:

antaa perusoikeusloukkaukseen syyllistynyttä elintä valvovalle elimelle suosituksen tilanteen korjaamiseksi

käynnistää kyseisen elimen johdon kanssa loukkausta koskevan oikeussuojakeinon

viedä asian perustuslakituomioistuimen käsittelyyn

viedä asian korkeimman oikeuden käsittelyyn, jotta se arvioisi paikallishallinnon asetuksen yhdenmukaisuuden muun lainsäädännön kanssa

käynnistää valtakunnansyyttäjän kautta syyttäjälaitoksen toimet

käynnistää menettelyn vastuussa olevan henkilön saattamiseksi toimivaltaisen elimen eteen, jos valtuutetulla on perusteltu syy epäillä vähäistä tai

kurinpidollista rikkomusta; jos kyseessä on rikosepäily, menettely on pakko käynnistää

ehdottaa elimelle, jolla on valtuudet antaa lainsäädäntöä tai valtionhallinnon säädöksiä, lainsäädännön muuttamista, kumoamista tai julkaisemista

viimeisenä keinona viedä asia parlamentin käsiteltäväksi vuosikertomuksensa yhteydessä.

Perusoikeusvaltuutetun puoleen voi kääntyä kuka tahansa, joka katsoo viranomaisen toiminnan tai laiminlyönnin loukanneen perusoikeuksiaan tai välittömästi uhkaavan perusoikeuksiaan, edellyttäen, että kaikki muut hallinnolliset oikeussuojakeinot (lukuun ottamatta hallinnollisten päätöksen muutoksenhakua tuomioistuimessa) on käytetty tai oikeussuojakeinoja ei ole käytettävissä.

Perusoikeusvaltuutettu ja apulaisvaltuutetut valvovat Unkarin etnisten vähemmistöjen oikeuksien toteutumista ja tulevien sukupolvien etuja.

Perusoikeusvaltuutettu ei voi tutkia parlamentin, Unkarin presidentin, perustuslakituomioistuimen, Unkarin valtiontalouden tarkastusviraston, tuomioistuinten eikä syyttäjälaitoksen toimintaa. Poikkeuksena on syyttäjälaitoksen tutkintaelin.

Valtuutettu ei voi ryhtyä toimiin seuraavissa tapauksissa:

kantelun kohteena olevan lainvoimaisen hallintopäätöksen julkaisemisesta on kulunut yli vuosi

menettely on käynnistetty ennen 23. lokakuuta 1989

hallintopäätöksestä on käynnistetty muutoksenhakumenettely tuomioistuimessa tai asiassa on jo annettu tuomioistuimen lainvoimainen ratkaisu

kantelun tekijä ei ole ilmoittanut henkilöllisyyttään, minkä vuoksi asiaa ei voida tutkia.

Ketään ei saa syrjiä siksi, että hän on ottanut yhteyttä perusoikeusvaltuutettuun.

Kantelun voi tehdä seuraavilla tavoilla:

sähköisesti verkkosivuston www.ajbh.hu valikon kohdassa ”*Ügyet szeretnék indítani*” (Haluan tehdä kantelun) tai verkkosivustolla olevalla lomakkeella ”*Intelligens űrlap*”

sähköpostitse osoitteeseen panasz@ajbh.hu

henkilökohtaisesti varaamalla ajan perusoikeusvaltuutetun toimistoon (osoite: Budapest V. ker., Nádor u. 22)

postitse osoitteeseen Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (Perusoikeusvaltuutetun toimisto), 1387 Budapest Pf. 40.

Unkarin tekeminen ja käsittely ovat maksuttomia. Kanteluun on liitettävä jäljennökset asiaan liittyvistä ja sen arvioinnin kannalta olennaisista asiakirjoista.

3. Yleisen edun mukaiset ilmiannot

Kanteluista ja yleisen edun mukaisista ilmiannoista annetun lain mukaisesti ilmiannon on voinut 1. tammikuuta 2014 lähtien tehdä myös suojatun sähköisen järjestelmän kautta. Järjestelmää ylläpitää perusoikeusvaltuutettu. Yleisen edun mukaisissa ilmiannoissa tuodaan esiin epäkohtia, joiden korjaaminen tai poistaminen palvelee koko yhteisöä tai yhteiskuntaa. Yleisen edun mukaiseen ilmiantoon voi sisältyä myös suosituksia.

Ilmiannon voi tehdä seuraavilla tavoilla:

verkossa suojatun sähköisen järjestelmän kautta (<https://www.ajbh.hu/kozerdeku-bejelentes-benyujtasa>) tai

henkilökohtaisesti varaamalla ajan perusoikeusvaltuutetun toimistoon (osoite: Budapest V. ker., Nádor u. 22.).

4. Kansallinen valvontaelin (OPCAT)

Perusoikeusvaltuutettu ja tämän henkilöstö ovat 1. tammikuuta 2015 lähtien toimineet kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (OPCAT) mukaisena kansallisena valvontaelimenä. Valvontaelimellä on seuraavat tehtävät:

tarkastaa paikkoja, joissa pidetään vapautensa menettäneitä henkilöitä, sekä ennaltaehkäisevästi että ilmoitusten perusteella

haastatella vankeja

tutkia asiakirjoja

antaa palautetta
kuulla viranomaisia
antaa suosituksia
laatia raportteja.

5. Yhteystiedot

Osoite: 1051 Budapest, Nádor utca 22.
Postiosoite: 1387 Budapest Pf. 40.
Puhelin: (+36-1) 475-7100
Faksi: (+36-1) 269-1615
Sähköposti: panasz@ajbh.hu
Verkkosivusto: <http://www.ajbh.hu/>

II.2. Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

II.2.1. Kansallinen tietosuoja- ja tiedonvapausviranomainen (*Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, NAIH*)

1. Tehtävät ja organisaatio

Oikeus henkilötietojen suojaan ja oikeus saada yleisen edun mukaista tietoa ovat perustuslaissa säädettyjä perusoikeuksia. Unkarin perustuslain VI §:ssä säädetään seuraavaa:

- 1) Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämänsä, kotiaan, viestejään ja mainettaan kunnioitetaan.
- 2) Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan sekä oikeus saada ja jakaa yleisen edun mukaista tietoa.
- 3) Henkilötietojen suoja ja yleisen edun mukaisen tiedon saantia koskevia oikeuksia valvoo riippumaton viranomainen, jonka perustamisesta säädetään organisaatioilla.

Unkarin kansallinen tietosuoja- ja tiedonvapausviranomainen korvasi vuosina 1995–2011 toimineen tietosuojavaltuutetun. NAIH on 1. tammikuuta 2012 lähtien auttanut turvaamaan tietosuojaa ja tiedonsaantia koskevia oikeuksia lisäsääntelyn avulla (mm. tietosuojasakkojen määrääminen). Oikeuksien sisällöstä, rekisterinpitäjien velvollisuuksista sekä NAIH:n organisaatiosta ja menettelyistä säädetään vuonna 2011 annetussa laissa nro CXII, joka koskee itsemääräämisoikeutta tietojenkäsittelyssä ja tiedonvapautta. Erityisiä tiedonkäsittelymenettelyjä koskevien vaatimusten yksityiskohdista säädetään kuitenkin muussa lainsäädännössä (mm. poliisilaissa ja julkisesta koulutuksesta annetussa laissa). Itsemääräämisoikeudesta tietojenkäsittelyssä ja tiedonvapaudesta annettu lain 1 §:n mukaan lailla pyritään suojelemaan luonnollisten henkilöiden yksityisyyttä ja varmistamaan julkishallinnon avoimuus. NAIH on itsenäinen ja riippumaton valtionhallinnon elin, jonka organisaatio koostuu eri osastoista. Sen pääjohtajan nimittää Unkarin presidentti pääministerin esityksestä yhdeksäksi vuodeksi kerrallaan.

2. Toimivaltuudet

NAIH:n päätehtävä on tutkia tietosuojan ja tiedonvapauteen liittyviä asioita ilmoitusten ja kantelujen perusteella (ilmoituksen tai kantelun voi tehdä verkossa, postitse tai henkilökohtaisesti) ja toteuttaa omasta aloitteestaan tietosuojaa koskevia hallinnollisia menettelyjä (jos epäilty rikkomus koskee useita henkilöitä tai voi merkittävästi haitata etuja tai aiheuttaa merkittävää vahinkoa).

Viranomainen voi toteuttaa omasta aloitteestaan myös luottamuksellisen tiedon valvontaan liittyviä hallinnollisia menettelyjä, saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi tapauksia, jotka koskevat yleisen edun mukaista tietoa tai yleisen edun vuoksi julkista tietoa, ja osallistua tuomioistuinkäsittelyyn väliintulijana. NAIH myös ylläpitää tietosuojarekisteriä.

Viranomaisella on myös valtuudet antaa lausuntoja aliansa koskevasta lainsäädännöstä, edustaa Unkaria EU:n yhteisissä tietosuojaelimissä ja tehdä maksua vastaan tietosuojatarkastuksia rekisterinpitäjän pyynnöstä.

3. Yhteystiedot

Osoite: 1125 Budapest Szilágyi Erzsébet fasor 22/C.
Postiosoite: 1530 Budapest, Pf.: 5.
Puhelin: (+36-1) 391-1400
Sähköposti: ugyfelszolgalat@naih.hu
Verkkosivusto: <http://www.naih.hu/>

II.2.2. Yhdenvertaisuusviranomainen (*Egyenlő Bánásmód Hatóság*)

1. Tehtävät ja organisaatio

Yhdenvertaisuutta ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistämistä koskevan lain mukaan yhdenvertaisuusvaatimuksen toteutumista valvoo Unkarissa yhdenvertaisuusviranomainen, jonka toimivalta kattaa koko maan. Viranomainen on itsenäinen valtionhallinnon elin, joka on riippumaton ja jonka toimintaa ohjaa ainoastaan laki. Sille ei voida antaa sitovia ohjeita, ja se hoitaa tehtäviään muista elimistä erillään ja sopimattoman vaikuttamisen ulottumattomissa. Yhdenvertaisuusviranomaiselle voidaan antaa tehtäviä ainoastaan lailla. Sen pääjohtajan nimittää yhdeksäksi vuodeksi kerrallaan Unkarin presidentti pääministerin esityksestä.

Yhdenvertaisuusviranomaisen ensisijainen ja tärkein tehtävä on tutkia sille tehtyjä syrjintää koskevia kanteluja ja ilmoituksia. Sitä avustaa koko maan kattava yhdenvertaisuusasioita käsittelevien virkamiesten verkosto.

Yhdenvertaisuutta ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistämistä koskevan lain mukaan yhdenvertaisuusvaatimuksen rikkominen (syrjintä) tarkoittaa henkilön syrjintä todellisten tai oletettujen suojeltujen ominaisuuksien perusteella.

Lain mukaan suojeltuja ominaisuuksia ovat seuraavat:

sukupuoli
rotu
ihonväri
kansalaisuus
kuuluminen johonkin kansalliseen vähemmistöön
äidinkieli
vammaisuus
terveydentila
uskonnollinen tai aatteellinen vakaumus
poliittinen tai muu mielipide
siviilisääty
äitiys (raskaus) tai isyys
seksuaalinen suuntautuminen

sukupuoli-identiteetti

ikä

yhteiskunnallinen alkuperä

varallisuus

osa-aikainen tai määräaikainen työsuhde tai työsuhteen kaltainen suhde

etujärjestön jäsenyys

muu asema, piirre tai ominaisuus.

Yhdenvertaisuusviranomaisen tulkinnan mukaan muulla asemalla, piirteellä tai ominaisuudella tarkoitetaan seikkoja, joita ei mainita laissa, mutta jotka ovat suojeltujen ominaisuuksien kaltaisia.

Yhdenvertaisuusviranomainen tutkii rikkomuksia, jotka koskevat henkilöitä tai ryhmiä, joiden suojellut ominaisuudet on määritelty laissa laajasti. Se toimii tavallisesti syrjinnän kohteeksi joutuneen henkilön tai ryhmän pyynnöstä, mutta myös kansalaisjärjestöt tai etujärjestöt voivat antaa viranomaisen käsiteltäväksi sellaista ryhmää koskevan rikkomuksen tai rikkomuksen uhan, jolla on jokin suojeltu ominaisuus. Yhdenvertaisuusviranomainen voi myös omasta aloitteestaan toteuttaa toimia, jotka koskevat Unkarin valtiota, paikallishallintoa ja vähemmistöjen itsehallintoa, niiden elimiä, viranomaisen ominaisuudessa toimivia organisaatioita, Unkarin puolustusvoimia ja lainvalvontaviranomaisia. Viranomaisen käsittelemät tapaukset koskevat useimmiten työelämää, sosiaaliturvaa, terveydenhuoltoa, asumista, koulutusta sekä tavaroiden ja palvelujen tarjontaa.

2. Toimivaltuudet

Yhdenvertaisuusviranomainen toteuttaa tutkimuksia hallinnollisten menettelyjen puitteissa. Menettelyihin sovelletaan erityisiä todistelua koskevia sääntöjä. Vahinkoa kärsineen osapuolen eli kantelijan on osoitettava, että häntä on kohdeltu muita huonommin ja että hänellä oli tai syrjintään syöllistynyt osapuoli oletti hänellä olevan jokin laissa määritellyistä suojelluista ominaisuuksista sillä hetkellä kun hänen oikeuksiaan loukattiin. Jos kantelija on esittänyt vaaditun näytön, menettelyn kohteena olevan osapuolen on todistettava, ettei kantelijan antaman näytön tukemia tapahtumia tapahtunut, että se noudatti yhdenvertaisen kohtelun vaatimusta tai että sen ei kyseisen oikeudellisen suhteen perusteella tarvinnut noudattaa vaatimusta.

Ennen ratkaisunsa tekemistä yhdenvertaisuusviranomainen pyrkii aina löytämään osapuolille sopivan sovintoratkaisun. Jos sellainen saavutetaan, viranomainen hyväksyy sovinnon. Jos osapuolet eivät pääse sopuun, viranomainen ratkaisee asian suorittamansa tutkimuksen perusteella. Jos se katsoo, että yhdenvertaisen kohtelun vaatimusta ei ole noudatettu, se voi määrätä rangaistukseksi lainvastaisten olosuhteiden korjaamisen, kieltää lainvastaisen toiminnan tulevaisuudessa, määrätä rikkomusta koskevan lainvoimaisen ratkaisun julkaistavaksi, määrätä sakon (vähintään 50 000 Unkarin forinttia ja enintään 6 miljoonaa Unkarin forinttia) ja määrätä muita erityislainsäädännössä määriteltyjä oikeudellisia seuraamuksia. Viranomaisen ratkaisuun ei voi hakea muutosta hallinnollisia kanavia pitkin, mutta siihen voi hakea muutosta hallinto- ja työuomioistuimessa hallintoriita-asiana.

Syrjintätapausten tutkimisen lisäksi yhdenvertaisuusviranomaisella on myös monia muita laissa säädettyjä tehtäviä. Se muun muassa antaa asianosaisille tietoa ja neuvoja syrjinnän vastaisista toimista, antaa lausuntoja yhdenvertaisuutta koskevista säädösluonnoksista, antaa ehdotuksia yhdenvertaisuuslainsäädännöstä, antaa yleisölle ja parlamentille tietoa yhdenvertaisuuden toteutumisesta ja tekee yhteistyötä kansalaisjärjestöjen ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Yhdenvertaisuusviranomainen kuuluu kansallisten tasa-arvoelinten eurooppalaiseen verkostoon (Equinet), jonka jäsenenä on yli 40 järjestöä 33:sta Euroopan maasta. Equinet-verkoston jäsenjärjestöt ovat maidensa kansallisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuselimiä. Viranomaisen henkilöstö osallistuu Equinetin temaattisiin työryhmiin ja moniin vuoden aikana järjestettäviin koulutuksiin ja seminaareihin pysyäkseen ajan tasalla yhdenvertaisuuslainsäädännön kansainvälisestä kehityksestä ja vaihtakseen kokemuksia muiden samankaltaisia tehtäviä hoitavien eurooppalaisten organisaatioiden kanssa.

Yhdenvertaisuusviranomaisella on myös muita kansainvälisiä tehtäviä. Se esimerkiksi osallistuu säännöllisesti Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) ja Euroopan neuvoston perustaman Euroopan rasmin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) tapahtumiin ja teemahankkeisiin.

Yhdenvertaisuusviranomaisesta on lisätietoa viranomaisen verkkosivustolla.

3. Yhteystiedot

Toimipaikka: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39/B

Puhelin: (+36-1) 795-2975

Faksi: (+36-1) 795-0760

Verkkosivusto: <http://www.egyenlobanasmod.hu/>

II.2.3. Poliisia koskevia kanteluja käsittelevä riippumaton lautakunta (*Független Rendészeti Panasztésütlet*)

1. Tehtävät ja organisaatio

Unkarin parlamentti päätti vuonna 2008 perustaa poliisia koskevia kanteluja käsittelevän riippumattoman lautakunnan (*Független Rendészeti Panasztésütlet*) tutkimaan poliisin menettelyjä koskevia kanteluja. Parlamentti valitsee lautakunnan jäsenet kuuden vuoden toimikausiksi. Jäsenillä on oltava oikeustieteen tutkinto, eivätkä he saa ottaa vastaan ohjeita keneltäkään. Lautakunnan menettelysääntöjen perusteista säädetään laissa.

Lautakunnan työtä säädellään oikeudellisesti ennen kaikkea poliisilaille. Lautakunta tutkii poliisin toimialaan kuuluvia kanteluja. Se on hierarkkisesti itsenäinen ja toimii perusoikeuksien suojelun näkökulmasta. Lautakunta arvioi poliisin toimintaa yksittäistapauksia koskevien kantelujen perusteella eikä yleisellä, abstraktilla tasolla.

2. Toimivaltuudet ja menettely

Kuka, milloin ja miten voi tehdä kantelun?

Kantelun voi tehdä kansalaisuudesta riippumatta jokainen

joka on ollut poliisin toimenpiteen kohteena tai johon poliisin toimenpide on vaikuttanut tai

joka etuihin vaikuttavassa asiassa poliisi on laiminlyönyt tarvittavien toimien toteuttamisen tai

joka on joutunut poliisin pakkotoimenpiteen kohteeksi ja kokee, että kyseinen pakkotoimenpide rajoitti hänen perusoikeuksiaan tai loukkasi hänen ihmisoikeuksiaan.

Kantelun voi tehdä henkilökohtaisesti, valtakirjalla tai oikeudellisen edustajan välityksellä (jos kantelija on alaikäinen tai ei ole oikeustoimikelpoinen, kantelu tehdään oikeudellisen edustajan välityksellä). Kantelu on tehtävä 20 päivän kuluessa poliisin toimenpiteestä, laiminlyönnistä tai pakkotoimenpiteestä tai, jos asia tuli kantelijan tietoon vasta myöhemmin, 20 päivän kuluessa siitä päivästä, jolloin hän sai tiedon asiasta. Kantelun voi lähettää postitse (kantelijan on henkilökohtaisesti allekirjoitettava kantelu), faksilla tai sähköpostitse lautakunnan verkkosivustolla taikka henkilökohtaisesti lautakunnan toimipisteen aukioloaikoina (aika varattava puhelimitse).

Jos kantelijalla on ollut objektiivinen este, jonka takia hän ei voinut tehdä kantelua määräajassa, hänellä on kuusi kuukautta aikaa perustella määräajan ylittyminen, ja hänen on mainittava kantelussa myöhästymisen syy (esim. pitkäaikainen sairaalahoido).

Jos 20 päivän määräaika on umpeutunut mutta tapauksesta tai sen tulemisesta henkilön tietoon on kulunut enintään 30 päivää, henkilö voi tehdä hakemuksen sen poliisiyksikön johdolle (poliisipäällikkö tai poliisikomentaja), jonka poliisit toteuttivat kantelun kohteena olevan toimenpiteen. Tällöin kantelu katsotaan tehdyksi määräajan puitteissa, ja poliisiaseman johtaja hoitaa kantelumenettelyn.

Mitä asioita lautakunta käsittelee?

poliisin tehtävien hoitamista koskevat vaatimukset ja ohjeet sekä vaatimusten ja ohjeiden noudattamatta jättäminen tai laiminlyönti (erityisesti mm. toimenpiteiden toteuttamista, oikeasuhteisuutta, identifioitavuutta ja avun tarjoamisvelvollisuutta koskevat vaatimukset) poliisin toimenpiteet tai niiden laiminlyönti ja toimenpiteiden lainmukaisuus (erityisesti mm. henkilöllisyyden tarkastaminen, vaatteiden, tavaroiden ja ajoneuvon tarkastaminen, pidätykset, kuulustelut, ulkomaalaisia koskevat poliisimenettelyt, yksityisasunnoissa toteutetut toimet ja liikennelainsäädäntöä koskevat toimet)

pakkokeinoiniin liittyvien välineiden käyttö ja lainmukaisuus (erityisesti mm. fyysinen voima, käsiraudat, kemialliset aineet, lamauttimet, pamput, tiesulut, ampuma-aseen käyttö, ryhmän voimankäyttö ja väkijoukkojen hajottaminen).

Milloin lautakunta ei saa käynnistää menettelyä tai käsitellä asiaa?

Lautakunnalle ei ole annettu lailla valtuuksia seuraaviin toimiin:

yleisten huomioiden, parannusehdotusten, kriittisten huomioiden tai yleisen edun mukaisten ilmiäntöjen arviointi

vähäisten rikkomusten tutkiminen taikka hallinnollisten tai rikesakkojen pienentäminen tai kumoaminen

rikosoikeudellisten menettelyjen yhteydessä toteutettujen toimien laillisuuden arviointi

vahingonkorvauksen myöntäminen

toimia toteuttaneiden poliisien rikosoikeudellisen, hallinnollisen tai kurinpidollisen vastuun määrittäminen

hallinto- tai rikosoikeudellisissa menettelyissä tehtyjen ratkaisujen laillisuuden arviointi.

Jos poliisin loukkaava toimi on tapahtunut käynnissä olevan menettelyn, kuten rikosoikeudellisen tai hallinnollisen menettelyn, aikana, kantelijan on hyödynnettävä käytettävissään olevia oikeussuojakeinoja ja esitettävä vastalauseensa kyseisen menettelyn puitteissa, paitsi jos kantelija vastustaa menettelyyn kuuluvan toimen toteutustapaa (esim. äänensävyä todistajan kuulustelussa tai kotietsinnän toteutustapaa). Tällöin lautakunta voi tutkia asiaa.

Menettelyn yksityiskohdat

Kantelija voi saada asiansa käsiteltäväksi tekemällä hakemuksen joko kantelun kohteena olevan toimen toteuttaneen poliisiyksikön johtajalle tai kantelija käsittelevälle lautakunnalle. Kantelija voi siis valita, käsitteleekö kantelun poliisin organisaatioon kuuluva taho (toimen toteuttaneen yksikön johtaja) vai lautakunta, joka on poliisin ulkopuolinen riippumaton taho. Tällä pyritään myös pitämään nämä kaksi menettelyä toisistaan erillään. Niitä ei voida toteuttaa yhtä aikaa, vaan kantelijan on valittava jompikumpi.

Lautakunta voi myös tehdä tiedusteluja mistä tahansa poliisille tehdystä kantelusta. Jos tapaus täyttää ehdot lautakunnan puuttumiselle asiaan, lautakunta ilmoittaa asiasta kantelijalle ja tapausta käsittelevälle poliisiviranomaiselle. Kantelija voi kahdeksan päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta pyytää poliisiviranomaista arvioimaan kantelua vasta lautakunnan tekemän tarkastelun jälkeen. Poliisiviranomaisen on keskeytettävä asian käsittely saadessaan lautakunnan ilmoituksen. Kantelija voi itse saattaa asian lautakunnan tietoon poliisin kantelumenettelyn aikana aina lopullisen hallintopäätöksen antamiseen asti. Jos asia täyttää lautakunnan käsittelyn ehdot, kantelun käsittely siirtyy lautakunnalle.

Kantelua tutkiessaan lautakunta pyrkii selvittämään, onko kantelussa kuvatut poliisitoimet toteutettu sääntöjen mukaisesti, ovatko ne olleet tarpeen, oikeudenmukaisia ja oikeasuhteisia vai ovatko ne loukanneet kantelijan perusoikeuksia.

Jos tutkimuksissa todetaan, että kantelijan perusoikeuksia on loukattu, lautakunnan on arvioitava myös sitä, miten vakava loukkaus on ollut, kun otetaan huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat. Jos lautakunta toteaa, että

perusoikeuksia ei ole loukattu (esim. koska kantelijan perusoikeuksien rajoittaminen on ollut lainmukaista) tai

perusoikeuden loukkausta ei voida todistaa, koska osapuolten lausunnot ovat keskenään ristiriidassa eikä ristiriitaa voida ratkaista saatavilla olevien asiakirjojen perusteella, tai

perusoikeuksia on loukattu, mutta loukkaus oli vähäinen,

lautakunta toimittaa arviointinsa toimivaltaisen poliisiviranomaisen johtajalle, joka tekee kantelumenettelyä koskevan ratkaisun poliisin toimintaa koskevien virallisten sääntöjen mukaisesti ja ottaen huomioon lautakunnan arvioinnissaan esittämän oikeudellisen kannan. Kantelija voi valittaa päätöksestä esimerkiksi hakemalla siihen muutosta oikeudessa viranomaismenettelyä ja palveluja koskevista yleisistä säännöistä annetun lain mukaisesti. Kantelija voi etukäteen vastustaa kantelun siirtämistä lautakunnasta toimivaltaiselle poliisiviranomaiselle esimerkiksi, jos hän katsoo, ettei poliisiviranomainen ole puolueeton, tai jos hän pelkää mahdollisia seurauksia. Tällöin lautakunnan on päätettävä asian käsittely, koska se ei voi ohjata sitä eteenpäin kantelijan vastustuksen vuoksi.

Jos lautakunta toteaa, että on tapahtunut vakava perusoikeusloukkaus, se toimittaa arviointinsa asianomaisesta viranomaisesta riippuen Unkarin kansallisen poliisin poliisiyliohtajalle, maan sisäisestä rikosten torjunnasta ja tutkinnasta vastaavan elimen pääjohtajalle tai terrorismin torjunnasta vastaavan elimen pääjohtajalle, joka tekee kantelua koskevan ratkaisun sovellettavien sääntöjen mukaisesti ja ottaen huomioon lautakunnan arvioinnissaan esittämän oikeudellisen kannan. Jos asiaa käsittelevä elin päätyy eri ratkaisuun kuin lautakunta arvioinnissaan, sen on perusteltava päätöksensä. Tällaisesta poliisin päätöksestä voi valittaa tuomioistuimeen. Lautakunnan arviointia voidaan käyttää oikeudenkäynnissä.

Lautakunnan toiminnasta on lisätietoa sen verkkosivustolla olevassa työjärjestyksessä.

3. Yhteystiedot

Postiosoite: H-1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

Puhelin: +36-1/441-6501

Faksi: +36-1/441-6502

Sähköposti: info@repate.hu

Verkkosivusto: <https://www.repate.hu/index.php?lang=hu>

III. Muut

III.1. Unkarin syyttäjälaitos

1. Syyttäjälaitoksen organisaatio

Unkarin syyttäjälaitos on itsenäinen perustuslaillinen organisaatio, jonka toimintaa ohjaa vain laki.

Syyttäjälaitosta johtaa valtakunnansyyttäjä, jonka parlamentti valitsee yleisten syyttäjien joukosta yhdeksäksi vuodeksi kerrallaan. Valtakunnansyyttäjä on julkisoikeudellisen lainsäädännön nojalla vastuussa parlamentille. Valtakunnansyyttäjän on raportoitava syyttäjälaitoksen toiminnasta vuosittain.

Unkarin syyttäjälaitokseen kuuluvat seuraavat elimet:

valtakunnansyyttäjänvirasto

muutoksenhakutuomioistuinten pääsyyttäjänvirastot

pääsyyttäjänvirastot

piirisyyttäjänvirastot.

Perustelluissa tapauksissa voidaan perustaa riippumaton pääsyyttäjänvirasto tai piirisyyttäjänvirasto vastaamaan syyttäjälaitoksen tutkimuksista ja muista tehtävistä.

Valtakunnansyyttäjänviraston alaisuudessa toimii viisi muutoksenhakutuomioistuimen pääsyyttäjänvirastoa ja 21 pääsyyttäjänvirastoa (Budapestin pääsyyttäjänvirasto, 19 läänitason virastoa ja yksi tutkintaan keskittyvä keskusvirasto). Pääsyyttäjänvirastojen organisaatiot jakautuvat tutkintaan keskittyvää keskusvirastoa lukuun ottamatta rikosoikeudellisista ja julkisoikeudellisista toimista vastaaviin yksiköihin.

Piirisyyttäjänvirastot toimivat Budapestin pääsyyttäjänviraston ja läänien pääsyyttäjänvirastojen alaisuudessa ja käsittelevät asioita, jotka eivät kuulu lainsäädännön tai valtakunnansyyttäjän ohjeistuksen nojalla millekään muulle syyttäjänvirastolle. Lisäksi ne suorittavat syyttäjälaitoksen tutkimuksiin liittyviä tehtäviä.

Syyttäjälaitoksen tiede- ja tutkimuslaitos, kansallinen kriminologian laitos (*Országos Kriminológiai Intézet*), on osa syyttäjälaitosta mutta ei syyttäjänviranomaisen. Sen tehtävänä on kehittää rikostutkiminnan, kriminologian ja rikosoikeudellisen tieteellisen tutkimuksen teorioita ja käytäntöjä.

2. Syyttäjälaitoksen päätehtävät

Valtakunnansyyttäjä ja syyttäjälaitos ovat riippumattomia toimijoita. Syyttäjä osallistuu oikeudenkäyttöön ja vastaa ainoana viranomaisena valtiolle kuuluvan rankaisemisoikeuden toimeenpanosta. Syyttäjälaitos asettaa syytteesen rikoksista, puuttuu muihin lainvastaisiin toimiin ja laiminlyönteihin sekä edistää rikosentorjuntaa.

Valtakunnansyyttäjä ja syyttäjälaitos

käyttävät tutkintaan liittyviä laissa määriteltyjä oikeuksia

toimivat syyttäjänä oikeudenkäynneissä

valvovat vankilaviranomaisten toiminnan laillisuutta

käyttävät ja noudattavat muita valtuuksia ja vastuita, jotka niille yleisen edun suojelijoina perustuslain ja muun lainsäädännön mukaan kuuluvat.

Syyttäjälaitos

tutkii rikosprosessilaisissa määritetyt asiat (syyttäjälaitoksen tutkinnot)

valvoo, että tutkintaviranomaiset suorittavat omat tutkintansa lainmukaisesti (tutkinna valvonta)

käyttää muita laissa määriteltyjä tutkintaa koskevia oikeuksiaan

käyttää syyttäjän ominaisuudessa viranomaisten oikeutta nostaa syytteitä, toimii syyttäjänä oikeudenkäynneissä ja käyttää rikosprosessilain mukaisia muutoksenhakuoikeuksia

valvoo, että rangaistukset, toissijaiset rangaistukset, toimenpiteet ja vapauden menettämistä tai rajoittamista koskevat pakkokeinot ja jatkotoimet pannaan täytäntöön lain mukaisesti ja että rikos-, hallinto- ja etsintäkuulutusrekisterien ylläpidossa ja keskitetyissä toimissa, joilla estetään sähköisten tietojen käyttö, noudatetaan lakia, sekä osallistuu tuomioita antavien tuomareiden johtamiin menettelyihin

edistää lain asianmukaista soveltamista oikeudenkäynneissä (syyttäjä osallistuu oikeudenkäyntiin ja hakemusasioita koskeviin menettelyihin siviili-, työ-, hallinto- ja kauppoikeudellisissa tuomioistuimissa)

edistää viranomaisten ominaisuudessa toimivien tai tuomioistuimen ulkopuolisia kiistoja käsittelevien elinten toiminnan lainmukaisuutta

kiinnittää erityishuomiota lasten tekemien tai lapsiin kohdistuvien rikosten syytteesenpanoon ja alaikäisiä koskeviin hallinto- ja rikosoikeudellisiin

menettelyihin sovellettavien erityissääntöjen noudattamiseen sekä tekee yhteistyötä lasten oikeuksien edistämiseksi laissa määritellyissä tapauksissa ja käynnistää tarvittavia lastensuojelutoimia koskevia menettelyjä

hoitaa sille kansainvälisten sopimusten nojalla kuuluvat tehtävät, etenkin oikeusavun antamiseen ja pyytämiseen liittyvät tehtävät

hoitaa tehtävät, jotka liittyvät Unkarin osallistumiseen Eurojustiin

toimii edustajana oikeudenkäynneissä, joissa käsitellään syyttäjälaitoksen toiminnasta aiheutuneita rikkomuksia ja vahinkoja koskevia korvauksia.

Syyttäjälaitos pyrkii suojelemaan yleistä etua varmistamalla, että kaikki noudattavat lakia. Jos lakia rikotaan, syyttäjälaitos ryhtyy toimiin laissa säädettyissä tapauksissa ja laissa säädettyillä tavoilla puolustaakseen lainmukaisuutta. Ellei laissa muuta säädetä, syyttäjälaitoksen on ryhdyttävä toimiin, jos elin, joka on perustuslain, muun lain tai säännöksen taikka julkishallinnon oikeudellisen välineen perusteella määrätty lopettamaan lain rikkominen, laiminlyö tarvittavat toimet tai jos syyttäjän on toimittava välittömästi lopettaakseen lain rikkomisesta aiheutuva oikeuden loukkaus.

Syyttäjälaitoksen muista kuin rikosoikeudellisista yleisen edun mukaisista toimivaltuuksista ja velvollisuuksista, jotka perustuvat syyttäjälaitoksen osallistumiseen oikeudenkäyttöön, säädetään erityislainsäädännössä. Syyttäjä käyttää näitä toimivaltuuksia ehkäistäkseen lain rikkomisen ensisijaisesti nostamalla syytteitä ja käynnistämällä riidattomia asioita koskevia menettelyjä sekä käynnistämällä hallinnollisia menettelyjä ja valittamalla ratkaisuja.

3. Yhteystiedot

Valtakunnansyyttäjä: Péter Polt

Virasto: 1055 Budapest, Markó u. 16.

Postiosoite: 1372 Budapest, Pf. 438.

Puhelin: +36-1354-5500

Sähköposti: info@mku.hu

Verkkosivusto: <http://mklu.hu/>

III.2. Uhrien tukipalvelut

Uhrien tukipalvelu (*Áldozatsegítő Szolgálat*) tarjoaa apua ensisijaisesti sellaisille uhreille, joille on aiheutunut fyysistä tai henkistä (psykologinen trauma tai sokki) haittaa tai muuta vahinkoa suoraan rikoksen tai omaisuuteen kohdistuvan rikkomuksen johdosta. Valtio arvioi uhrien tarpeet ja tarjoaa niiden mukaisia palveluja.

1. Menettely

Uhrien tukipalveluja tarjoavat niihin keskittyvät Budapestin tai läänien hallintoviranomaisen yksiköt. Uhrit voivat hakea apua etujensa ajamiseen mistä tahansa uhrien tukipalvelusta, ja he voivat jättää välitöntä taloudellista apua, uhrien aseman tunnustamista ja korvauksia koskevan hakemuksensa mihin tahansa uhrien tukipalveluun (PDF).

Välitöntä taloudellista apua, uhrien aseman tunnustamista tai korvauksia koskeva hakemus on tehtävä asianmukaisella lomakkeella ([hakemuslomake, hakemuslomake uhrien aseman tunnustamista varten](#)). Uhrien tukipalvelu auttaa lomakkeiden täyttämässä.

Uhrien tukipalvelut ovat maksuttomia.

Välitöntä taloudellista tukea koskeva hakemus on tehtävä viiden päivän kuluessa rikoksen tai omaisuuteen kohdistuvan rikkomuksen tapahtumisesta.

Korvaushakemus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa rikoksen tekohetkestä, paitsi jos kyseessä on jokin uhrien tukipalvelusta ja valtion korvauksista annetussa laissa mainituista poikkeustapauksista.

Uhrien tukipalvelujen päätöksistä voi valittaa. Valitus on tehtävä 15 päivän kuluessa uhrien tukipalveluun, mutta se on osoitettava oikeusvirastolle.

2. Palvelut

Lain mukaan uhreille tarjotaan seuraavia palveluja:

Apu vaateiden esittämiseen: Uhrien tukipalvelu auttaa uhreja puolustamaan perusoikeuksiaan uhrien tarpeiden edellyttämällä tavalla ja laajuudessa. Se antaa neuvontaa uhrien oikeuksista ja velvollisuuksista rikosoikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä, terveydenhuoltopalvelujen, sairausvakuutuksen, sosiaalietuuksien ja muiden valtion tukien saannin ehdoista sekä antaa tietoa, oikeudellista neuvontaa, henkistä tukea ja muuta käytännön tukea. Väliön taloudellinen tuki: Tukea voidaan myöntää käynnissä olevan rikosoikeudellisen menettelyn aikana asumiseen, vaatteisiin sekä matka-, ruoka-, sairaus- ja hautajaiskuluihin, jos uhrilla ei ole varaa näihin rikoksesta tai omaisuuteen kohdistuvasta rikkomuksesta aiheutuneisiin kuluihin. Tuen määrästä säädetään laissa.

Uhrin aseman tunnustaminen: Uhrien tukipalvelu todistaa käynnissä olevan rikosoikeudellisen menettelyn aikana, että asiakas on rikoksen uhri, antamalla asiasta poliisin asiakirjoihin perustuvan virallisen todistuksen, jota uhri voi käyttää hallinnollisissa ja muissa menettelyissä esimerkiksi virallisten asiakirjojen tai oikeusavun saamiseen.

Todistajalle myönnettävä avustus: Oikeudenkäyntiin kutsuttu todistaja voi pyytää neuvoa tuomioistuimen virkamieheltä, joka vastaa todistajille myönnettävästä avustuksesta. Virkamies antaa todistajille asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti ohjeita todistajana toimimiseen, jotta heidän olisi helpompi esiintyä oikeudessa.

Turvatalojen tarjoaminen: Valtio tarjoaa tarpeen mukaan mahdollisuutta asua turvatalossa. Mahdollisuus on tarkoitettu Unkarin kansalaisille tai henkilöille, joilla on oikeus liikkua vapaasti ja oleskella Unkarissa ja joiden on todettu olevan ihmiskaupan uhreja, riippumatta siitä, onko rikosoikeudellinen menettely käynnistetty.

Korvaus valtion varoista: Väkivaltarikoksessa menehtyneen omaiset tai väkivaltarikoksessa vakavasti loukkaantuneet henkilöt voivat hakea valtion varoista korvausta laissa säädettyihin tarpeisiin. Korvaus voidaan maksaa kertaluonteisesti tai kuukausittain.

3. Yhteystiedot

Ympäri vuorokautinen uhrien tukilinja (maksuton soitettaessa Unkarin verkoista):

+36 (1) 80 225 225

Uhrien tukipalvelut

Lisätietoa [uhrien tukipalveluista](#).

III.3. Oikeusapu

Oikeusapulain mukaan oikeusaputoimiston (*Jogi Segítségnyújtó Szolgálat*) ensisijainen tavoite on antaa ammattimaista oikeusapua henkilöille, joilla on sosiaalisia erityistarpeita, jotta he voivat käyttää oikeuksiaan ja saada asiansa käsiteltyä oikeudessa. Lain mukaan oikeusapua annetaan tietyssä muodossa ja tiettyjen rajojen puitteissa.

1. Menettely

Oikeusapua voi hakea henkilökohtaisesti tai postitse ([oikeusapu – yhteystiedot](#)) hakijan kotipaikan tai vakituisen asuinpaikan toimivaltaisen aluehallintoviranomaisen (läänin tai suurkaupunkialueen) oikeusavusta vastaavasta yksiköstä (aluetuimisto) täyttämällä ja allekirjoittamalla lomakkeen (<http://igazsagugyhivatal.gov.hu/dokumentumok-jogi-segitsegnyujtas>) ja liittämällä siihen tarvittavat asiakirjat. Jos hakijalla ei ole kotipaikkaa tai pysyvää asuinpaikkaa, toimivaltainen viranomainen määritetään hakijan postiosoitteen tai työpaikan sijainnin perusteella. Hakemuksen tekeminen on maksutonta. Kun aluetuimisto on antanut (lopullisen) luvan, hakija voi hankkia tarvitsemansa palvelut oikeusviraston ylläpitämällä listalla olevilta päivystäviltä oikeusavustajilta, jotka voivat olla asianajajia, asianajotoimistoja tai kansalaisjärjestöjä (<http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/nepugyvedje/nevjegyze>). Oikeusaputoimiston päätöksistä voi valittaa. Valitus on tehtävä 15 päivän kuluessa aluetuimistoon, mutta se on osoitettava oikeusvirastolle.

2. Oikeusavun perusmuodot

A. Tuki tuomioistuimen ulkopuolisiin menettelyihin

tarkoitettu tilanteisiin, joissa riidan ratkaisemiseksi ei ole vielä käynnistetty oikeudenkäyntiä neuvonta ja/tai asiakirjojen laatiminen ei oikeuta edustukseen: päivystävä oikeusavustaja ei voi toimia asiakkaansa sijasta tai lukuun.

B. Tuki oikeudenkäyntiin

tarkoitettu tilanteisiin, joissa oikeudenkäynti on jo meneillään oikeuttaa edustajaan ei voida antaa rikoksen tai rikkomuksen tekijälle

uhrilla on rikosasioissa oikeus oikeudelliseen edustajaan tutkinta- ja syytteenasettamisvaiheesta lähtien.

C. Yksinkertaisissa tapauksissa oikeusaputoimisto voi antaa pikaista suullista neuvontaa ilman asiakasta koskevaa tarveharkintaa.

3. Kelpoisuusehdot

A. Yksityisoikeudelliset menettelyt ja hakemusasiat:

Valtio maksaa päivystävän oikeusavustajan tai oikeudellisen edustajan palkkion tai lykkää oikeudellisia palveluja koskevien palkkioiden maksua vuodella, jos asiakkaan tulot ja varallisuus täyttävät laissa asetetut kriteerit.

Valtio lykkää oikeudellisia palveluja koskevien palkkioiden maksua niiden asiakkaiden osalta, jotka rikosuhriviranomainen on todennut rikoksen uhreiksi ja jotka täyttävät laissa asetetut tuloja ja varallisuutta koskevat kriteerit.

B. Rikosoikeudelliset menettelyt:

Valtio lykkää päivystävän oikeusavustajan tai oikeudellisen edustajan palkkion maksua vuodella, jos asiakkaan tulot ja varallisuus täyttävät laissa asetetut kriteerit.

Valtio lykkää oikeudellisia palveluja koskevien palkkioiden maksua niiden asiakkaiden osalta, jotka rikosuhriviranomainen on todennut rikoksen uhreiksi ja jotka täyttävät laissa asetetut tuloja ja varallisuutta koskevat kriteerit.

C. Yleiset säännöt:

Asiakkaan on todistettava tulonsa ja hänen kanssaan samassa taloudessa asuvien henkilöiden tulot oikeusapulaissa määritellyllä tavalla ja esittäen asiakirjatodisteet.

Laissa määritellään tilanteet, joissa oikeusapua ei voida antaa. Oikeusapua ei myönnetä esimerkiksi sopimusten laatimiseen, paitsi jos sopimuspuolet hakevat oikeusapua yhdessä ja täyttävät oikeusavun ehdot kaikilta osin. Oikeusapua ei myöskään myönnetä esimerkiksi tulliasioissa.

4. Yhteystiedot

Aluetuimistot:

Lisätietoa [oikeusavusta](#).

Päivitetty viimeksi: 22/12/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.